

АКАДЕМІЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ

Вереша Р. В.

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ СУДДІВ

Навчально-практичний посібник

*8-ме видання,
перероблене та доповнене*

Київ • Алерга • 2026

УДК 34(076)

В31

*Рекомендовано до опублікування
Вченою радою Академії адвокатури України
(протокол № 8 від 06 листопада 2025 року)*

Рецензенти:

Костенко О.М. – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України;

Прутика Ю.Д. – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Тихий В.П. – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений юрист України.

Спеціальний редактор – Вереша Лариса Леонідівна.

Вереша Р.В.

В31 Кваліфікаційний іспит суддів: навч.-практ. посіб. 8-ме, вид. перероб. та доп. Київ: Алерта, 2026. 500 с.

ISBN 978-617-566-970-9

У посібнику в зручній інформативній формі системно та комплексно викладаються положення законодавства, судової практики, основні концептуальні позиції міжнародних експертів та інституцій щодо оцінювання підготовки судді або особи, яка претендує на посаду судді. Матеріал підготовлено з перспективним урахуванням змін до Конституції України та законодавства України про судоустрій і статус суддів, затверджених парламентом. Водночас, у посібнику враховано аспекти перехідного періоду реформування правової системи, а також те, як остання функціонує станом на сьогодні.

Видання розраховане на суддів, кандидатів на посаду судді, наукових співробітників, слухачів закладів вищої освіти правового спрямування та юридичних факультетів, а також адвокатів, практичних співробітників органів досудового розслідування та всіх хто цікавиться правом.

УДК 34(076)

© Вереша Р.В. 2026.

© Видавництво «Алерта», 2026.

ISBN 978-617-566-970-9

Зміст

ПЕРЕДМОВА	3
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	5

ГЛАВА 1.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

1. Рекомендації щодо проведення співбесіди (інтерв'ю) під час процедури визначення професійного рівня кандидата на посаду судді, що запропоновані міжнародними експертами.	8
2. Питання інтерв'ю, що пропонуються.	12

ГЛАВА 2.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ПОЛОЖЕННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

I. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

1. Механізми реалізації конституційних положень. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30 вересня 2009 року № 23- рп/2009 /	13
2. Право громадян на працю. Професійна правнича (правова) допомога при захисті передбаченого Конституцією права на працю. Рішення Конституційного Суду України про право на працю.....	14
3. Конституційні гарантії захисту честі, гідності та ділової репутації особи. Гарантування рівності конституційних прав і свобод громадян перед законом (ст. 24 Конституції України)	15
4. Повноваження Конституційного Суду України. Форми звернення до Конституційного Суду України. Провадження в справах у Конституційному Суді України.....	16
5. Судова система згідно з Конституцією України. Основні засади судочинства. Правовідносини, на які поширюється юрисдикція судів	18
6. Право на житло згідно з Конституцією України. Спори, що впливають із Житлового Кодексу.....	19
7. Конституційні принципи статусу суддів. Умови призначення на посаду та підстави звільнення з посади суддів.	19

8. Право на освіту та охорону здоров'я	21
9. Громадянство України. Набуття та втрата громадянства. Нормативно-правові акти, що регулюють ці питання.....	22
10. Державний устрій України. Формування парламенту, уряду, органів місцевого самоврядування. Президент України, його обрання. Повноваження Президента України.....	23
11. Обов'язки громадян України.....	24
12. Конституційні права людини і громадянина. Механізм реалізації цих прав. Захист прав людини і громадянина. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина».....	25
13. Випадки обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина. Порядок прийняття законів та набрання ними чинності.....	27
14. Акти Кабінету Міністрів України, порядок їх прийняття та набрання ними чинності. Формування Кабінету Міністрів України, його повноваження.....	28
15. Повноваження Прокуратури України відповідно до Конституції України, організація та порядок діяльності.....	29
16. Захист прав і свобод людини судом. Принцип недоторканості у конституційному праві. Право на правову допомогу. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя». Справа «Ратушна проти України», заява № 17318/06, рішення від 2 грудня 2010 року	30
17. Політичні партії, громадські організації, професійні спілки. Утворення та діяльність політичних партій та громадських організацій, згідно з Конституцією України.....	32
18. Конституційні гарантії свободи вільного вираження поглядів, свободи совісті та мирних зібрань. Конституційні гарантії свободи пересування та політичних прав	32
19. Основні положення конституційної реформи щодо здійснення представництва іншої особи в суді.....	33
20. Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Справа «Корнев і Карпенко проти України», заява № 17444/04, рішення від 21 жовтня 2010 року. Тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід. Орган, який перевіряє обґрунтованість тримання під вартою та підстави негайного звільнення. Індивідуальний характер юридичної відповідальності	33

21. Право приватної власності, порядок набуття права власності та підстави позбавлення права власності. Стаття 1 Першого протоколу до Конвенції «Захист права власності» Справа «Серявін та інші проти України», заява № 4909/04, рішення від 10 лютого 2010 року	35
22. Основні джерела конституційного права України. Оприлюднення міжнародних договорів, що набрали чинності для України	36

II. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

1. Загальні засади цивільних відносин (поняття, види та структура). Джерела цивільного права України. Дія актів цивільного законодавства у часі та просторі. Звичай. Аналогія права та аналогія закону.....	38
2. Підстави виникнення цивільних прав і обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів.....	39
3. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність і дієздатність фізичної особи. Опіка та піклування. Органи опіки та піклування. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування.	40
4. Поняття юридичної особи. Види і організаційно-правові форми юридичних осіб. Створення, реорганізація та ліквідація юридичної особи.	42
5. Види об'єктів цивільних прав. Поняття речі та їх класифікація. Поняття цінного паперу. Нематеріальні блага. Обороздатність об'єктів цивільного права.	44
6. Поняття та види правочинів. Принцип свободи договору. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Форма правочину. Нотаріальне посвідчення правочину.	46
7. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину: загальні та спеціальні. Поняття та види реституції. Момент недійсності правочину. Оспорюваний та нікчемний правочин. Підстави визнання правочину недійсним.	47
8. Поняття і підстави представництва. Види представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Довіреність	49
9. Поняття строку та терміну у цивільному праві України. Визначення та обчислення строків. Поняття позовної давності. Загальна та спеціальна позовна давність. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.....	51
10. Поняття і види особистих немайнових прав. Спростування недостовірної інформації. Право на відшкодування майнової та моральної шкоди. Судовий захист особистих немайнових прав.	54

11. Право на повагу до гідності та честі, недоторканності, ділової репутації. Відповідальність за порушення цих прав. Стаття 10 Конвенції «Свобода вираження поглядів» Справа «Українська Прес-Група» проти України», заява № 72713/01, рішення від 29 березня 2005 року. Оціночні судження.	55
12. Поняття права власності. Зміст права власності. Форми права власності в Україні. Підстави набуття та припинення права власності. Набувальна давність. Постанова ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ № 5 від 07.02.2014 «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав».	56
13. Підстави припинення права власності. Поняття і види права спільної власності. Здійснення права спільної сумісної і спільної часткової власності. Припинення права на частку у спільному майні.	58
14. Право власності на землю. Самочинне будівництво. Припинення права власності на землю. Право власності на житло.	60
15. Захист права власності. Види речових прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Встановлення та зміст сервітуту. Припинення сервітуту.	61
16. Поняття права інтелектуальної власності. Суб'єкти і об'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.	63
17. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Сторони у зобов'язанні. Заміна сторони у зобов'язанні. Загальні умови виконання зобов'язання. Підстави припинення зобов'язання.	64
18. Заміна боржника і кредитора у зобов'язанні. Загальні умови виконання зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань.	66
19. Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Істотні умови договору. Порядок розірвання або зміни договору. Правові наслідки розірвання або зміни договору.	67
20. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Правові позиції Верховного Суду, що стосуються питань відшкодування шкоди.	68
21. Поняття спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Спадкування за заповітом. Тлумачення заповіту. Виконання заповіту. Нездійсність заповіту. Спадковий договір. Правові позиції Верховного Суду у справах про спадкування.	71

22. Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Охорона спадкового майна. Оформлення права на спадщину. 75

III. ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

1. Завдання та основні засади цивільного судочинства.....	78
2. Поняття та види цивільної юрисдикції.....	78
3. Поняття та види доказів. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів. Обов'язок доказування та подання доказів. Підстави звільнення від доказування. Порядок подання та строки подання доказів у цивільному процесі. Витребування доказів. Оцінка доказів.	83
4. Забезпечення позову і забезпечення доказів.	86
5. Заходи процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу.	90
6. Судові витрати, їх види. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня оплата судових витрат. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати. Розподіл судових витрат між сторонами у цивільній справі.	91
7. Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення.	95
8. Учасники судового процесу. Учасники справи, представники та інші учасники судового процесу, їх процесуальні права та обов'язки.....	96
9. Письмові заяви учасників справи. Види та вимоги до заяв по суті справи та заяв з процесуальних питань. Зміст і форма позовної заяви, документи, що додаються до позовної заяви. Ціна позову. Відмова позивача від позову. Мирова угода.	98
10. Відкриття провадження у справі. Підстави для залишення позовної заяви без руху, повернення заяви та відмови у відкритті провадження у справі. Об'єднання і роз'єднання позовів.....	102
11. Підготовче провадження. Завдання та строк підготовчого провадження. Подання відзиву, пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву. Зустрічний позов. Підготовче засідання та судові рішення в підготовчому засіданні.	106
12. Розгляд справи по суті. Відкриття судового засідання. Спрощене провадження.	110
13. Фіксування судового процесу. Фіксування судового засідання технічними засобами. Протокол судового засідання. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, протоколу судового засідання та їх розгляд. Порядок складання та оформлення протоколів про окремі процесуальні дії.....	111

14. Зупинення і закриття провадження у справі. Залишення позову без розгляду.....	112
15. Судові рішення, їх види. Законність і обґрунтованість судового рішення у цивільній справі. Виправлення опісок та арифметичних помилок у судовому рішенні. Додаткове рішення суду. Роз'яснення, вручення та набрання законної сили судовим рішенням. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення у цивільній справі».....	115
16. Окреме провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження. Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Правові позиції Верховного Суду в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення.....	118
17. Наказне провадження. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Форма та зміст заяви про видачу та скасування судового наказу. Судова практика.....	120
18. Заочний розгляд справи. Заочне рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.....	122
19. Право апеляційного оскарження судових рішень і ухвал. Строки оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги. Відзив на апеляційну скаргу. Методика складання апеляційної скарги. Порядок її подання. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку».....	124
20. Право касаційного оскарження рішень. Строки оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Методика складання касаційної скарги. Відзив на касаційну скаргу. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ в касаційному порядку».....	128
21. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду. Строк та порядок подання, форма і зміст заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.....	131
22. Виконання судових рішень.....	132

IV. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

1. Законодавство України про кримінальну відповідальність. Дія кримінального закону в часі, просторі та по колу осіб.....	135

2. Поняття кримінального правопорушення. Класифікація кримінальних правопорушень. Відмежування злочину від проступку та діянь, що не являють собою суспільної небезпеки. Стадії кримінального правопорушення. Закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні. Покарання при незакінченому кримінальному правопорушенні. Готування до кримінального правопорушення. Замах на кримінальне правопорушення.	136
3. Суб'єкт кримінального правопорушення. Осудність. Обмежена осудність. Вік, з якого настає кримінальна відповідальність. Відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Поняття вини та її форми. Мотив та мета кримінального правопорушення. Помилка та її значення для кримінальної відповідальності.	138
4. Об'єкт кримінального правопорушення, його види. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Суспільно-небезпечне діяння, суспільно-небезпечні наслідки та причинний зв'язок між ними. Місце, час, обстановка, спосіб та засоби вчинення кримінального правопорушення.	140
5. Співучасть у кримінальному правопорушенні. Види співучасників. Відмежування співучасті від переховування або обіцяного неповідомлення про підготовлюване або вчинюване кримінальне правопорушення. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією. Кримінальна відповідальність співучасників. Добровільна відмова співучасників.	143
6. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння. Необхідна оборона та крайня необхідність. Перевищення меж необхідної оборони. Уявна оборона. Захист у таких справах.	146
7. Підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності та від відбування покарання. Судимість. Повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень, їх правові наслідки.	149
8. Поняття та мета покарання. Види покарань. Основні та додаткові покарання. Призначення покарань за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків. Правила складання покарань. Зарахування строку попереднього ув'язнення. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.	152
9. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство.	160

10. Поняття, мета, види примусових заходів медичного характеру та особи, до яких вони застосовуються. Правові позиції Верховного Суду про застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування. Спеціальна конфіскація, випадки її застосування. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.....	160
11. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Правові позиції Верховного Суду у справах про кримінальні правопорушення неповнолітніх.	162
12. Злочини проти основ національної безпеки України, їх кваліфікуючі ознаки.	164
13. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи, їх кваліфікуючі ознаки. Умисне вбивство. Правові позиції Верховного Суду в справах про злочини проти життя та здоров'я особи.....	169
14. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, їх кваліфікуючі ознаки. Правові позиції Верховного Суду у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.	171
15. Кримінальні правопорушення проти власності, їх кваліфікуючі ознаки та розмежування між ними. Правові позиції Верховного Суду у справах про кримінальні правопорушення проти власності.	172
16. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності, їх кваліфікуючі ознаки. Правові позиції Верховного Суду про відповідальність за окремі кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.	174
17. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, їх кваліфікуючі ознаки. Правові позиції Верховного Суду у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями.....	176
18. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту, їх кваліфікуючі ознаки. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Незаконне заволодіння транспортним засобом.	177
19. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності, їх кваліфікуючі ознаки. Хуліганство та його відмінність від кримінальних правопорушень проти здоров'я людини. Правові позиції Верховного Суду у справах про хуліганство.....	178
20. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення, їх кваліфікуючі ознаки. Кон-	

трабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.	179
21. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, їх кваліфікуючі ознаки. Поняття службової особи. Зловживання владою або службовим становищем. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Службове підроблення. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі. Особливості захисту в таких справах.	182
22. Кримінальні правопорушення проти правосуддя. Порушення права на захист. Невиконання судового рішення. Втручання в діяльність захисника чи представника особи. Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи, умисне знищення або пошкодження їх майна. Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням професійної правничої (правової) допомоги.	184

V. КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

1. Кримінальне процесуальне законодавство України та сфера його дії в просторі, часі та за колом осіб. Завдання кримінального провадження.	188
2. Загальні засади кримінального провадження. Верховенство права, законність, рівність перед законом і судом, презумпція невинуватості, забезпечення права на захист, доступ до правосуддя: нормативно-правовий механізм забезпечення реалізації. Змагальність сторін як основоположна засада функціонування кримінального судочинства в Україні.	189
3. Процесуальні гарантії діяльності адвоката в кримінальному провадженні.	191
4. Загальні правила участі захисника у кримінальному провадженні. Порядок залучення захисника та підтвердження його повноважень на участь у кримінальному провадженні. Випадки обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні. Відмова від захисника і його заміна.	192
5. Участь адвоката на стадії досудового розслідування, його права та обов'язки. Участь адвоката у слідчих (розшукових) діях. Суть, методика, значення та тактика участі адвоката в процесуальних діях на стадії досудового розслідування.	194

6. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії, види та підстави їх проведення.	201
7. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора на стадії досудового розслідування. Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Клопотання до слідчого суді про проведення експертизи, допит свідка.	204
8. Поняття доказів, належність та допустимість при визнанні відомостей доказами. Визнання доказів недопустимими. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Обов'язок доказування. Висновок експерта як джерело доказу у кримінальному провадженні. Оцінка доказів.	205
9. Відводи. Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді або присяжного в кримінальному провадженні. Підстави для відводу прокурора, слідчого, захисника, представника, спеціаліста, перекладача, експерта, секретаря судового засідання. Заява про відвід та порядок вирішення питання про відвід. Наслідки відводу.	208
10. Заходи забезпечення кримінального провадження, їх види, загальні правила застосування. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід. Загальні положення тимчасового доступу до речей і документів. Тимчасове вилучення майна. Арешт майна. Затримання особи без ухвали слідчого судді, суду.	211
11. Запобіжні заходи, їх види, мета і підстави застосування. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу. Положення щодо порядку скасування і зміни запобіжного заходу. Порядок застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та продовження строку тримання під вартою. Строки та порядок подання апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного заходу.	215
12. Загальні положення закінчення досудового розслідування. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи. Звільнення особи від кримінальної відповідальності.	218
13. Відкриття матеріалів іншій стороні: порядок та методика здійснення. Правовий режим, методика ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.	219
Адвокатське досє.	220
14. Загальні положення спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження, їх особливості.	220
15. Особливі порядки провадження щодо кримінальних проступків та в суді присяжних. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Поняття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення.	222

16. Межі та процедура судового розгляду. Здійснення допиту під час судового розгляду. Судові дебати. Промова адвоката. Підготовка та методика її проголошення.	224
17. Право на апеляційне оскарження. Підстави, порядок і строки апеляційного оскарження. Вимоги до апеляційної скарги. Подання заперечень на апеляційну скаргу. Відмова від апеляційної скарги, зміна і доповнення апеляційної скарги під час апеляційного провадження.	227
18. Право на касаційне оскарження. Підстави, порядок і строки касаційного оскарження судових рішень. Вимоги до касаційної скарги. Подання заперечень на касаційну скаргу. Відмова від касаційної скарги, зміна і доповнення касаційної скарги під час касаційного провадження. Межі перегляду судом касаційної інстанції.	229
19. Провадження за нововиявленими обставинами, провадження за виключними обставинами. Право на подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами. Строк звернення з заявою. Вимоги до заяви.	230
20. Угоди про примирення та про визнання винуватості в кримінальному провадженні. Ініціювання та укладення угоди, вимоги до її змісту. Наслідки укладення та затвердження угоди. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди.	232
21. Порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Застосування до неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу. Передання неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого під нагляд. Порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру.	234
22. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: загальні засади, форми та обсяг. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).	237

VI. ГОСПОДАРСЬКЕ

ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

1. Поняття, зміст та загальні принципи господарської діяльності. Розмежування відносин у сфері господарювання з іншими видами відносин. Обмеження у здійсненні господарської діяльності. Ліцензування, патентування та квотування господарської діяльності.	240
2. Конкуренція у сфері господарювання. Природні монополії. Відповідальність за недобросовісну конкуренцію.	242

3. Суб'єкти господарювання. Утворення та державна реєстрація суб'єкта господарювання. Установчі документи. Печатки. Припинення суб'єкта господарювання.	244
4. Види та організаційно-правові форми підприємств. Організаційна структура підприємства. Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) підприємства. Майно підприємств. Об'єднання підприємств. Державні та комунальні підприємства.....	245
5. Поняття і види господарських товариств. Порядок їх створення та державної реєстрації. Установчі документи. Статутний капітал та фонди господарського товариства. Припинення господарського товариства.....	247
6. Поняття підприємства колективної власності. Господарська діяльність кооперативів. Загальні умови створення виробничого кооперативу та припинення його діяльності. Членство у виробничому кооперативі.....	250
7. Приватні підприємства. Поняття іноземного та підприємства з іноземними інвестиціями. Фермерське господарство.	251
8. Поняття об'єднання підприємств. Види і організаційно-правові форми об'єднань підприємств. Вихід учасника з об'єднання. Припинення об'єднання підприємств. Асоційовані підприємства. Холдингові компанії.	252
9. Громадянин як суб'єкт господарювання. Кредитні спілки. Особливості статусу благодійних та інших неприбуткових організацій у сфері господарювання.....	254
10. Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Джерела його формування. Підстави виникнення майнових прав та обов'язків суб'єктів господарювання. Гарантії та захист їх майнових прав.	256
11. Використання природних ресурсів суб'єктами господарювання. Особливості правового режиму використання природних ресурсів у сфері господарювання.	257
12. Об'єкти прав інтелектуальної власності. Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності. Комерційна таємниця.	257
13. Цінні папери, їх види, умови і порядок випуску. Державне регулювання ринку цінних паперів. Корпоративні права, їх зміст. Законодавство про корпоративні права держави.....	259
14. Господарські зобов'язання, їх види, підстави виникнення. Виконання та припинення господарських зобов'язань.	260

15. Загальний порядок та умови укладання господарських договорів. Істотні умови господарського договору. Загальні засади відповідальності учасників господарських відносин. Галузі та види господарської діяльності. Спеціальний режим господарювання.....	261
16. Зовнішньоекономічна діяльність та її правове регулювання. Суб'єкти і види зовнішньоекономічної діяльності. Іноземні інвестори і види іноземних інвестицій.....	263
17. Система господарських судів України, їх завдання і компетенція. Принципи господарського судочинства. Підвідомчість та підсудність справ господарським судам. Форми судового процесу. Міжнародний комерційний арбітраж.....	264
18. Основні положення досудового врегулювання господарського спору. Порядок пред'явлення претензії. Порядок і строки її розгляду. Повідомлення заявника про результати розгляду претензії. Досудове врегулювання спорів, що виникають у разі зміни та розірвання господарських договорів.....	270
19. Право на звернення до господарського суду. Форма та зміст позовної заяви. Ціна позову. Подання зустрічного позову. Сторони і треті особи у судовому процесі, їх права та обов'язки. Представники сторін і третіх осіб у господарському суді. Судові витрати, їх склад та розподіл.....	270
20. Поняття та види доказів у господарському процесі. Належність і допустимість доказів. Обов'язок доказування і подання доказів. Підстави звільнення від доказування.....	275
21. Вирішення господарських спорів у першій інстанції. Виконання рішень господарського суду. Наказ господарського суду і пред'явлення його для виконання.....	277
22. Оскарження рішень та ухвал господарських судів в апеляційному та касаційному порядку. Строки, порядок і наслідки такого оскарження. Межі перегляду. Перегляд судових рішень Верховним Судом та за нововиявленими обставинами.....	280

VII. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПРАЦЮ

1. Конституційне право на працю. Основні трудові права працівника.....	283
2. Законодавство про працю. Співвідношення міжнародних договорів про працю і законодавства України.....	283
3. Колективний договір: сфера укладення, сторони, істотні умови, строк чинності та порядок укладення. Контроль за виконанням колективного договору.....	285

4. Трудовий договір: строки та порядок його укладання. Трудовий контракт. Гарантії при укладенні, зміні та припиненні трудового договору.....	286
5. Підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору.....	289
6. Пільги та компенсації працівникам у разі припинення трудового договору.....	291
7. Робочий час. Види робочого часу, облік робочого часу.	292
8. Час відпочинку. Компенсація за роботу у вихідні та святкові дні.....	292
9. Право на відпустку. Види і тривалість відпусток, порядок і умови їх надання.....	293
11. Загальні підстави і умови матеріальної відповідальності працівників, межі такої відповідальності. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником та визначення її розміру.	295
12. Трудова дисципліна. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Стягнення за порушення трудової дисципліни, строки і порядок їх застосування та зняття.	297
13. Правове регулювання праці жінок. Гарантії при прийомі на роботу і заборона звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей.....	298
14. Індивідуальні трудові спори та органи, які їх розглядають. Порядок і строки розгляду трудових спорів. Оскарження рішення комісії по трудових спорах.	299
15. Розгляд трудових спорів у судах. Строки звернення до суду. Поновлення на роботі. Оплата вимушеного прогулу, відшкодування шкоди у разі порушення законних прав працівника.....	299
16. Охорона праці та її правове регулювання. Відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я працівників.....	300
17. Правові засади соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.....	302
18. Права неповнолітніх у трудових правовідносинах. Обмеження у застосуванні праці осіб молодше вісімнадцяти років. Гарантії трудових прав осіб молодше вісімнадцяти років.	303
19. Гарантії і компенсації для працівників.	304
20. Права та гарантії діяльності професійних спілок. Повноваження виборного органу первинної профспілкової організації.	305
21. Правове регулювання та особливості умов праці учасників бойових дій, інвалідів війни та осіб, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».	306

22. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю. Органи, що здійснюють такий нагляд і контроль, їх повноваження. Відповідальність за порушення законодавства про працю.....	307

VIII. ЖИТЛОВЕ ПРАВО

1. Конституційне право на житло. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.....	308
2. Жилі приміщення та житлові фонди. Органи управління житловим фондом. Форма участі громадян в управлінні житловим фондом	309
3. Реалізація права громадян України на житло. Порядок реалізації цього права.....	310
4. Підстави для визнання громадян потребуючими поліпшення житлових умов. Порядок обліку та надання громадянам жилих приміщень.	311
5. Ордер на жиле приміщення. Підстави і порядок визнання ордера на жиле приміщення недійсним.	312
6. Договір найму та оренди жилого приміщення, предмет договору, форма та істотні умови	313
7. Норма жилої площі. Розмір жилого приміщення, що надається громадянам. Додаткова жила площа	315
8. Плата за користування житлом та за комунальні послуги. Житлові субсидії.....	315
9. Зміна договору найму та оренди жилого приміщення	316
10. Розірвання договору найму та оренди жилого приміщення наймачем.....	317
11. Виселення з жилих приміщень	318
12. Виселення з наданням громадянам іншого жилого приміщення, виселення без надання іншого жилого приміщення, виселення у разі визнання ордера недійсним.....	319
13. Обмін жилих приміщень. Примусовий обмін жилих приміщень. Умови, за яких обмін жилими приміщеннями не допускається.....	320
14. Бронювання жилого приміщення. Підстави та порядок оформлення бронювання.....	321
15. Визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням	321
16. Приватизація державного житлового фонду. Поняття приватизації. Об'єкти приватизації. Способи приватизації. Порядок надання квартир (будинків) у власність громадянам	322
17. Службові жилі приміщення. Порядок надання та користування службовими жилими приміщеннями. Виселення з службових жилих приміщень	323

18. Порядок надання жилої площі в гуртожитках. Виселення з гуртожитків	324
19. Правове положення житлово-будівельних кооперативів. Право громадян на вступ до ЖБК і отримання в ньому жилого приміщення. Права та обов'язки члена ЖБК та членів його сім'ї. Виселення із будинків ЖБК.....	325
20. Користування жилим будинком (квартирою), що належить громадянину. Договір найму жилого приміщення в будинку (квартирі), що належить громадянину. Виселення членів сім'ї власника квартири (будинку).....	326
21. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку. Права та обов'язки співвласника. Права та обов'язки об'єднання. Кошти об'єднання. Ліквідація об'єднання.....	326
22. Відповідальність за неналежне використання житлового фонду. Відшкодування шкоди, заподіяної житловому фонду.....	331

XI. СІМЕЙНЕ ПРАВО

1. Сім'я. Регулювання сімейних відносин. Здійснення сімейних прав і виконання сімейних обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів.....	332
2. Шлюб, його укладання і розірвання. Права та обов'язки подружжя. Ведення справ, пов'язаних із розірванням шлюбу.....	334
3. Визнання шлюбу недійсним: підстави, порядок і правові наслідки	335
4. Особисті немайнові права і обов'язки подружжя.....	336
5. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.	338
6. Право спільної сумісної власності подружжя. Розпорядження часткою у майні, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Способи та порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Правові позиції Верховного Суду щодо поділу майна подружжя.....	338
7. Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою	339
8. Права та обов'язки подружжя по утриманню одне одного. Право на утримання після розірвання шлюбу. Припинення права одного з подружжя на утримання. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком	339
9. Шлюбний договір: його зміст, порядок укладання, правове значення, внесення змін в умови договору, розірвання. Визнання шлюбного договору недійсним.	341
10. Права та обов'язки матері, батька і дитини. Визначення походження дитини. Визнання батьківства за рішенням суду	342

11. Спори про батьківство та про оспорювання батьківства	343
12. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Вирішення спорів щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї. Вирішення спорів між матір'ю та батьком щодо місця проживання дитини.....	344
13. Підстави позбавлення батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьківських прав	345
14. Аліментні обов'язки батьків стосовно дітей. Порядок стягнення аліментів, їх розмір. Участь батьків у додаткових витратах на дитину. Стягнення аліментів на дитину за минулий час та заборгованості за аліментами.....	346
15. Визначення розміру аліментів. Збільшення та зменшення розміру аліментів. Контроль за цільовим витрачанням аліментів. Звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину. Припинення права на аліменти на дитину у зв'язку з набуттям права власності на нерухоме майно	348
16. Відповідальність за ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Відповідальність за прострочення сплати аліментів, оплати додаткових витрат на дитину. Виконання в Україні рішення іноземного суду про стягнення аліментів.....	350
17. Усиновлення: поняття, порядок оформлення усиновлення. Особи, які можуть бути усиновлювачами, правові наслідки усиновлення. Усиновлення дітей, що є громадянами України, іноземними громадянами.....	351
18. Діти, над якими встановлюється опіка та піклування. Порядок оформлення опіки та піклування. Професійна правнича (правова) допомога в таких справах. Патронат над дітьми	353
19. Приймна сім'я.	355
20. Дитячий будинок сімейного типу.	356
21. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів.....	357
22. Обов'язки по утриманню інших членів сім'ї та родичів. Розмір аліментів, що стягується з інших членів сім'ї та родичів, строки їх стягнення.....	357

X. ЗАКОНОДАВСТВО

ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

1. Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність. Відмежування адміністративного правопорушення від кримінального правопорушення. Професійна правнича (правова) допомога в адміністративних справах	359

2. Адміністративне стягнення, його мета. Види адміністративного стягнення. Накладення адміністративного стягнення. Строки накладення адміністративного стягнення.	359
3. Адміністративна юрисдикція. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.	361
4. Провадження у справах про адміністративне правопорушення та його стадії. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення. Докази в справі про адміністративне правопорушення.	362
5. Протокол про адміністративне правопорушення. Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення.	364
6. Адміністративне затримання. Органи, які правомочні його здійснювати. Строки затримання. Відмежування від адміністративного арешту та затримання і арешту за кримінальним процесуальним законодавством. Застосування примусу та вогнепальної зброї при затриманнях. Закон України «Про Національну поліцію»	365
7. Особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів уповноваженими органами. Тимчасове затримання транспортних засобів.	366
8. Розгляд справ про адміністративне правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративне правопорушення. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення	367
9. Постанова в справі про адміністративне правопорушення. Оскарження постанови в справі про адміністративне правопорушення. Розгляд скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення. Набрання постановою судді у справі про адміністративне правопорушення законної сили та перегляд постанови. Судова практика	368
10. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Порядок виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.	370
11. Перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.	370

12. Провадження по виконанню постанови про винесення попередження. Провадження по виконанню постанови про накладення штрафу. Провадження по виконанню постанови про оплатне вилучення предмета. Провадження по виконанню постанови про конфіскацію предмета, грошей.....	371
13. Провадження по виконанню постанови про позбавлення спеціального права. Провадження по виконанню постанови про застосування громадських робіт. Провадження по виконанню постанови про застосування виправних робіт. Провадження по виконання постанови про застосування суспільно корисних робіт.....	372
14. Провадження по виконанню постанови про застосування адміністративного арешту та арешту з утриманням на гауптвахті. Провадження по виконанню постанови в частині відшкодування майнової шкоди.....	374
15. Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення.....	374
16. Адміністративні правопорушення, що посягають на власність. Ознаки, за якими вони відрізняються від злочинів проти власності.....	375
17. Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку.....	375
18. Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства і благоустрою. Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницькій діяльності.....	376
19. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування. Булінг (цькування) учасника освітнього процесу. Несплата аліментів. Ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у виді суспільно корисних робіт. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей. Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді.....	377
20. Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.....	377
21. Адміністративні правопорушення в галузі стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації.....	379
22. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. Самоуправство. Порушення правил адміністративного нагляду.....	379

XI. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО

1. Завдання та основні засади адміністративного судочинства. Форми адміністративного судочинства. Професійна правнича (правова) допомога при вирішенні справ в адміністративному суді. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність).....	381
2. Визначення складу суду. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Заява про відвід (самовідвід) та порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу. Учасники адміністративного процесу. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність. Права і обов'язки учасників справи. Процесуальні права і обов'язки учасників справи. Участь у справі представників. Документи, що підтверджують повноваження представників. Інші учасники судового процесу.	384
3. Докази та доказування в адміністративному процесі. Поняття доказів. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів. Подання доказів. Обов'язок доказування.	388
4. Процесуальні строки, їх обчислення. Поновлення та продовження процесуальних строків. Строк звернення до адміністративного суду. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду. Судові виклики і повідомлення. Судові витрати, їх види та розподіл. Витрати на професійну правничу допомогу.....	389
5. Заходи процесуального примусу, їх види, підстави і порядок застосування. Забезпечення позову, його види. Зміст і форма заяви про забезпечення позову, порядок її подання. Порядок розгляду заяви про забезпечення позову.....	392
6. Види та зміст заяв по суті справи. Заяви з процесуальних питань. Загальні вимоги до форми, змісту письмової заяви, клопотання, заперечення. Вимоги до позовної заяви. Документи, що подаються до позовної заяви. Відзив на позовну заяву. Відповідь на відзив. Заперечення. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву.....	393
7. Підготовче провадження. Завдання та строк проведення підготовчого провадження. Порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні. Підстави і порядок проведення врегулювання спору за участю судді та припинення врегулювання спору за участю судді.....	394
8. Строки розгляду адміністративної справи. Розгляд справи. Участь у судовому засіданні в режимі відео конференції. Відкриття розгляду справи по суті. З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні. За-	

кінчення з'ясування обставин і перевірки їх доказами. Судові дебати та ухвалення рішення	395
9. Судові рішення, їх види. Законність і обґрунтованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень. Повноваження суду при вирішенні справи. Зміст рішення та ухвали суду. Проголошення судового рішення та його вручення. Набрання рішенням та ухвалою законної сили.	397
10. Справи, що розглядаються за правилами спрощеного провадження. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Строк розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності.....	398
11. Розгляд окремих категорій складних адміністративних справ. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень. Наслідки визнання нормативно-правового акта протиправним та нечинним. Особливості провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.....	400
12. Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ. Особливості подання заяв по суті справи в окремих категоріях адміністративних справ, обчислення процесуальних строків в таких категоріях справ, повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду таких категорій адміністративних справ. Особливості проголошення та вручення судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ. Особливості апеляційного та касаційного оскарження судових рішень в цій категорії адміністративних справ.....	401
13. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій. Особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців	402
14. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових і службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум.....	405
15. Особливості провадження у зразковій справі. Особливості провадження у типовій справі.	405

16. Суд апеляційної інстанції в адміністративних справах. Право на апеляційне оскарження. Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду. Строки апеляційного оскарження. Вимоги до форми і змісту апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Відмова у відкритті апеляційного провадження. Відкриття апеляційного провадження. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження	407
17. Підготовка справи до апеляційного розгляду та призначення справи до розгляду. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.....	410
18. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення – без змін. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково. Судові рішення суду апеляційної інстанції.....	412
19. Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Підстави касаційного оскарження. Строк касаційного оскарження. Форма і зміст касаційної скарги та порядок її подання. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Відмова суду касаційної інстанції у відкритті касаційного провадження. Відкриття касаційного провадження. Відзив на касаційну скаргу. Закриття касаційного провадження. Підготовка справи до касаційного розгляду. Строк розгляду касаційної справи. Попередній розгляд справи. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні. Касаційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.....	413
20. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої палати Верховного Суду та порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої палати Верховного Суду.....	417
21. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, вимоги щодо її форми та змісту. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.....	419

22. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень в адміністративних справах	421

XII. БЮДЖЕТНЕ, ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

1. Бюджетна система України, бюджетний устрій, бюджетний процес і його учасники. Бюджетні призначення.....	422
2. Бюджетна класифікація. Класифікація доходів бюджету. Правове регулювання доходів бюджетів усіх рівнів. Класифікація видатків та кредитування бюджету.....	422
3. Система оподаткування в Україні.....	423
4. Основні засади податкового законодавства України. Податковий кодекс України, його зміст і значення.....	423
5. Податок на прибуток підприємств. Надання професійної правничої (правової) допомоги при веденні таких справ	424
6. Податок на додану вартість, акцизний податок та інші непрямі податки. Професійна правнича (правова) допомога суб'єктам оподаткування при веденні таких справ.	425
7. Податок на доходи фізичних осіб. Неоподаткований мінімум доходів громадян. Надання професійної правничої (правової) допомоги громадянам – платникам податків	426
8. Транспортний податок. Професійна правнича (правова) допомога при виникненні спору.....	427
9. Правове регулювання місцевих податків та зборів. Професійна правнича (правова) допомога в цих питаннях	428
10. Державне мито та судовий збір, їх нормативно-правове регулювання.....	428
11. Оподаткування адвокатської діяльності. Нормативно-правове регулювання та вдосконалення законодавства України з цього питання	429
12. Відповідальність за порушення податкового законодавства	430
13. Оскарження рішень державних органів, які уповноважені застосовувати заходи відповідальності за порушення податкового законодавства.....	431
14. Законодавство України з питань державної митної справи та особливості його застосування. Митний кодекс України. Запобігання та протидія контрабанді	432
15. Порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення. Оскарження постанов про порушення митних правил.....	433
16. Поняття захисника згідно з нормами Митного кодексу. Мета і порядок адміністративного затримання у випадках порушення митних правил.....	434

17. Відповідальність за порушення митного законодавства. Види стягнень за порушення митних правил. Компроміс у справі про порушення митних правил.....	435
18. Правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні	436
19. Правове регулювання аудиторської діяльності. Загальні умови та підстави проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг. Випадки обов'язкового проведення аудиту	436
20. Законодавство про валютне регулювання і валютний контроль. Відповідальність за його порушення. Професійна правнича (правова) допомога з цих питань.....	437
21. Правове регулювання грошового обігу в Україні. Право грошової емісії. Правове становище Національного банку України.....	438
22. Правове становище органів державного казначейства і їх функції	439

ХІІІ. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ДОВКІЛЛЯ

1. Суб'єкти права власності на землю, їхні права, обов'язки. Захист права власності на землю.....	440
2. Право і види власності на землю. Спільна сумісна власність на землю. Порядок і умови отримання землі у приватну власність.	441
3. Право земельного сервітуту. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови	442
4. Органи, які розглядають земельні спори. Строки і порядок їх вирішення. Правові позиції Верховного Суду щодо застосування земельного законодавства при розгляді справ.	443
5. Плата за землю. Земельний податок. Застава земельних ділянок і земельні торги. Споры з цих питань і порядок їх вирішення.....	444
6. Приватизація землі. Споры з цих питань і порядок їх вирішення.....	445
7. Підстави припинення прав на землю та вилучення земельних ділянок. Розгляд спорів із цих питань.....	446
8. Відшкодування збитків у зв'язку з викупом та примусовим відчуженням земельних ділянок: порядок, розміри, умови, споры з приводу відшкодування збитків.....	446
9. Відповідальність за порушення ветеринарно-санітарних норм. Види цієї відповідальності. Органи, уповноважені розглядати справи про правопорушення у галузі ветеринарної медицини, порядок розгляду.	447
10. Правове регулювання використання ядерної енергії та відповідальність за порушення у цій галузі	448
11. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання, відшкодування завданої шкоди	448

12. Правове регулювання використання лісових ресурсів і користування земельними ділянками лісового фонду.....	449
13. Вирішення спорів у галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів.	449
14. Відповідальність фізичних і юридичних осіб за шкоду, заподіяну лісовому господарству, її компенсація та відшкодування.....	450
15. Водокористування: суб'єкти, види і порядок. Відповідальність за порушення водного законодавства.....	451
16. Вирішення спорів із питань використання й охорони вод і відтворення водних ресурсів.....	451
17. Компетенція державних органів у галузі управління та контролю за використанням і охороною вод і відтворенням водних ресурсів.....	452
18. Правовий статус територій, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.....	453
19. Правовий статус осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, їх соціальний захист. Професійна правнича (правова) допомога цій категорії громадян.....	454
20. Правове регулювання використання надр в Україні. Надання надр у користування, права і обов'язки користувачів надр. Плата за користування надрами.....	455
21. Вирішення спорів із питань користування надрами. Відповідальність за порушення законодавства про надра.....	456
22. Заходи щодо охорони атмосферного повітря. Відповідальність за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря.	456

XIV. ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

1. Роль і місце Конвенції в системі захисту прав та свобод людини в межах української правової системи. Застосування Конвенції та практики ЄСПЛ в Україні.....	458
2. Міжнародні механізми захисту прав людини. Право громадян України на звернення до конвенційних органів з захисту прав людини.....	458
3. Право на життя та позитивні зобов'язання держави. Заборона смертної кари, питання екстрадиції та видачі правопорушників (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі).....	459
4. Заборона катувань, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі).....	460
5. Заборона рабства та примусової праці (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі).....	461

6. Право на свободу та особисту недоторканність. Свобода пересування (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	461
7. Право на справедливий судовий розгляд неупередженим судом (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі)	462
8. Заборона зворотної дії кримінального права (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі)	463
9. Право на повагу до приватного і сімейного життя (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі)	464
10. Свобода думки, совісті та релігії (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	464
11. Свобода вираження поглядів (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	465
12. Свобода мирних зібрань та об'єднання (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	466
13. Право на ефективний засіб захисту прав і свобод, гарантованих Конвенцією (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	467
14. Поняття дискримінації та його розвиток у практиці Європейського суду з прав людини (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	467
15. Захист права власності Європейським судом з прав людини (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі)	468
16. Принцип NON BIS IN IDEM (заборони притягнення до відповідальності або покарання двічі за одне й те саме діяння) (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі)	469
17. Право на оскарження в кримінальних провадженнях. Відшкодування в разі незаконного засудження (навести приклад рішення ЄСПЛ у конкретній справі)	469
18. Право на освіту. Право на вільні вибори (привести приклад рішення ЄСПЛ в конкретній справі)	470
19. Порядок, умови та строки звернення до Європейського суду з прав людини. Критерії прийнятності скарги Європейським судом з прав людини та процедура її розгляду	471
20. Індивідуальні та колективні заходи при встановленні порушення державою прав особи.	472
21. Процедура дружнього врегулювання у справі, яка перебуває в провадженні Європейського суду з прав людини	473
22. Рішення Європейського суду з прав людини та порядок їх виконання Україною	473

Навчальне видання

Вереша Роман Вікторович

КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ СУДДІВ

Навчально-практичний посібник

*8-ме видання,
перероблене та доповнене*

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
Д. М. Алексєєв

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Умовн. Друк. арк. 28,83.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (099) 607-97-62.

Е-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002